

Una història de vida: entrevista a Juan Dols Fuertes

A continuació copiem l'entrevista realitzada a Juan Dols Fuertes, de 81 anys. L'entrevista va ser realitzada en la seua casa d'Alaquàs en presència de Bienvenida Ruiz Boscà, la seua dona. Juan Dols actualment pateix pèrdues de memòria i per això és necessària la presència de la seua dona per rememorar alguns dels aspectes de la seua vida.

Juan Dols va estudiar fins als catorze anys i després va treballar a una fàbrica de mantes, on va conèixer la seua dona. Després del servei militar va treballar a la perruqueria de son pare fins que va aconseguir entrar a la policia local de València on es va jubilar.

L'objectiu d'aquesta entrevista és fer una història de vida. En aquesta entrevista atendrem a qüestions com les condicions socials i econòmiques de la família on va créixer, els estudis que va fer i com els va fer, la seua relació amb la família i la seua opinió sobre el món actual.

Joan: primerament, m'agradaria que explicares on vas nèixer...

Juan: Doncs, nasquí a Alaquàs, partit judicial de Torrent.

Joan: I vas anar a escola ?

Juan: A escola fins els catorze anys, perquè...

Bienvenida: Fins i tot ajudava al mestre a donar classe... (riu)

Juan: A l'època que jo anava a escola, doncs no es podia anar més a escola, més de la ensenyança primària que era els catorze anys, catorze anys? Sí. A ajudar, perquè era una escola que n'eren 60 o 70 per un mestre. Però hi havia des dels pàrvuls, que no sabien ni l'abecedari fins els 14 anys i un dia que

havies de botar d'allí ja no tenies plaça en l'escola. Jo estava fent d'ajudant del mestre. Jo estigui quasi mig any allí, l'ajudava a ell. I jo volia anar a fer el batxiller. Perquè la falta de mitjans... Jo sempre en les escoles en les que he anat jo, fins els 14 anys, sempre era l'ajudant del mestre. Perquè resulta que els altres, que eren de la edat meua, eren prou durs de cap. I el mestre que estava sobrecarregat de xavals: "doncs va, Dols, *coge tú y dales el repaso* i ajudava. Però bo, arribes als 14 anys i toca la campana i pom! Ja no pots anar. Després dels catorze anys ja comences en una altra orientació. Als catorze anys i un dia no podies anar, has comprés? I per exemple jo volia anar més, diguem-ho així, fer batxiller i ja no podia, en casa no podien suportar això perquè...

Joan: Ja costava massa...

Juan: Sí, econòmicament i tot. El batxiller havia un..., un home, un mestre en Aldaia que era el don Juan nosequé li deien. Eixe és l'únic que feia batxiller en sa casa, de una manera particular. I ple. Donava batxiller però per a la gent més rica. Jo volia també estudiar almenys batxiller ja en la època aquella. Vaig tantejar anar a Aldaia al don Juan eixe, no sé si estava sobrecarregat de gent.

Després em vaig interessar per anar al Vedat de Torrent, a estudiar allí, que allí et feien el batxiller també. Però el desplaçament... Havia d'agarrar un tramvia, en Alaquàs, en la parada de la carretera. Tramvia que anava quasi fins allà, en la pujada quasi de la muntanya, allí estava l'institut eixe que només que havia un a Torrent. Bo, a Torrent i a tots els voltants. Perquè per ací estava molt escàs de tot açò. I havien moltes dificultats per anar allí, dificultats de diners en casa, i d'admissió. Quatre rics del poble, pot ser que a Alaquàs no hi hagueren quatre estudiant carrera, així com feu vosaltres, o batxiller. Quatre, no, massa, massa... El poble era un poquet més xicotet, tindria 4.000 habitants ara té 32.000.

Joan: A tu, que t'hauria agradat estudiar després del batxiller si hagueres pogut estudiar?

Juan: No hi havia molt que triar per ací, en aquella època que era. Jo nasquí en el 31, del 31 fins el 45, havíem passat la guerra d'Espanya per a postres. La guerra d'Espanya, tu recordes? O siga que barrejat, de tot lo que estem parlant, una guerra de tres anys.

Joan: I què feres després dels 14 anys?

Juan: Em fiquí a treballar, que és quan als 14 anys estiguí en les mantes, en la fàbrica, allí on treballaves tu.

Bienvenida: *Es que trabajábamos los dos ahí. Y luego hizo la mili en Manises, en la aviación que hizo año y medio. Porque antes los que iban a aviación hacían año y medio.*

Joan: I tu, a quina edat entraves en la mili?

Juan: Als 20 anys.

Joan: I encara treballaves en la fàbrica?

Juan: Sí.

Joan: On estava la fàbrica de mantes?

Juan: On estava abans el *Danone*. I allí treballava la iaia i allí ens coneguérem

Joan: I que va passar? Vos coneguéreu a la fàbrica però després, què va passar?

Juan: Ah. Però si vam festejar almenys 10 anys, o més. *Pero es que antes no era como ahora porque ahora se conocen enseguida y se casan y al otro día a la cama. Antes no. Jo anava a sa casa totes les nits a Aldaia. Bo el disabte no anava perquè afaitàvem dissabte i diumenge pel matí. Pero digo que a lo mejor iba y estaba con sus hermanos y hablábamos de esto, de lo otro. "Bo, bona nit, fins demà". No es como ahora, que las parejas van solas y van aquí y se van. Eso no, por eso dicen, tantos años...*

Joan: Era una relació més familiar.

Bienvenida: *Claro, ahora es diferente. Al cine, nosotros íbamos solos, pero aún había más atrasados... que para ir al cine tenía que ir una persona, se decía la carabina: "mira tiene que llevar la carabina". Era la persona acompañante para que no ocurriese nada entre la pareja. Es que antes era diferente a ahora. Las personas se respetaban más.*

Joan: I després de 10 anys festejant es vau casar i tot això?

Bienvenida: *Yo me casé a los 27 y él se casó a los 29. Y ya está, pero ahora*

eso no. Porque se casan y al medio año si no están conformes, fuera. Y las familias intervenían. Ahora no.

Juan: Ara, la majoria es fan nuvis per a aprofitar-se de les dones. Si arriben a gitar-se millor, i antes no era així. Abans en el que menys pensaven era en aprofitar-te de la núvia. Si et ficaves de nuvi era, si aguantaves amb els anys, coneixent-se, i passant els anys, els anys, els anys, acabes casant-te. Els nuvis que anaven com nosaltres arribes a un extrem que ets quasi un més de la família de la núvia. Si anaves 2 o 3 dies a veure a la novia, a festejar que deien, doncs igual parlaves amb el germà, que amb la mare i un moment amb la núvia. Era una conversació normal. Passaves un parell d'hores i te n'anaves.

Joan: A banda de treballar en la fàbrica d'Aldaia, en quina altra cosa vas treballar?

Bienvenida: No, no, ell quan va tornar de la mili es ficà en la barberia i després ell cobrava molt poquet, i ell va dir ,doncs a altre lloc ! i tingué la gran sort de que feu un examen per a guàrdia i entrà de seguida. Ell entrà en octubre i ens casàrem en abril. L'abril següent. I anà pujant, pujant i haguera pogut pujar a més.

Juan: Jo arribí a sergent i hi hagué algú que no tenia capacitat per a ser més i arribà a oficial. Que després de sergent venia suboficial, que és com brigada, i després ja venia oficial.

Joan: I tu estigueres en la policia local de València?

Juan: 36 anys. Allí està 36 anys dia per dia.

Joan: I que feies a la policia?

Juan: Primer de guàrdia. 25 anys dirigint el trànsit i després a Russafa i després els darrers 4 anys a l'Ajuntament de València, on tenia despatx i tot.

Joan: I canviant de cas, a la vostra casa éreu molt religiosos ?

Bienvenida: *No, es que como se trabajaba tanto, ir todos los días a misa yo no. Yo no lo critico, eh. Quien quiera que vaya y el que no, no.*

Joan: I de política tampoc?

Juan: Sí, pero de política *en plan de observadores*, practicar la política no.

Joan: Estàveu enterats però no heu participat.

Juan: Sí.

Joan: ¿Qué piensas de la situación ahora? ¿Cómo era cuando vosotros erais más jóvenes?

Juan: Yo lo que pienso es que lo primero es asegurarse el porvenir. Teniendo ya, digamos, la profesión, en eso ya tienes una fuerza que te puedes presentar adonde sea. Puedes presentar a oposiciones o lo que sea. Si no tienes eso hay demasiados para coger la liebre se suele decir. Hay que aplicarse los años de estudio. La gente no se preocupaba tanto por si esto era de marca, era lo justito. La gente trabajaba hasta sábado a mediodía. Solamente había el domingo para descansar. Pero ahora todo son puentes, que si esto que si lo otro. Hay más vicio, necesitan más dinero. Porque en la casa en la que hay uno y no hay dinero y son muchos nada más que hay que peleas. Antes de eso no, la gente estaba de otra manera. Para tener una vida para defenderte bien, pues tienes que estudiar, cuando no tienes que mantener una casa ni nada de eso.

